

samenkomsten waren zoo bijzonder goed; laat ook deze dag getuige zijn van veler voor de Hoogeschool onmisbare belangstelling en meelevende liefde.

DE DOOFPOT.

Een lezer schreef ons, d.d. 19 Nov. '45, nooit meer iets gehoord te hebben over het preeken van Ds Scheele (Kapelle-Biezeling) in de vrijgemaakte kerk te Axel en vroeg waarom deze zaak in den doofpot gegaan zou zijn. Het antwoord kan men vinden in het voorwoord van de brochure „Eerste- of Tweedehands Gezag”. Daar staat, dat het onrecht in de synodocratische kerken tot zede geworden is. Men bedient geen recht, naar gelijke maatstaf, doch viert hartstochten. De gevallen waarin de één ongestraft doet wat in een ander als schorsingswaardig aangemerkt is, zijn sinds het oogenblik waarop onze lezer (V. te K.) schreef, vermenigvuldigd.

NIEUWE ALTEVEERSCHES SUGGESTIE.

Op verzoek van lezers een enkel woord over de jongste uitlating van Ds Boersma, synodocratisch predikant in Alteveer. Ik doe dat voor dezen keer, hoewel onder opmerking, dat het niet aangaat, altijd te reageren op wat deze dominee zegt. Hij maakt er een hobby van oude knipsels van artikelen van mijn hand te publiceren, te doen alsof ze slaan op de huidige situatie, wat het geval doorgaans niet is, en dan met volkomen verwaarloozing zoowel van het punt-in-kwestie als van hetgeen ik heden ter zake opmerk, zulke knipsels op de tafel der kerk-menschen te leggen. De synodocratische pers, altijd er op uit de punten-in-kwestie te verdoezelen, is er tuk op. Verstandige lezers hebben intusschen allang ontdekt, dat er nog nooit één citaat van mij is aangehaald, waaruit zou blijken, dat ik vroeger de binding (met effect nog wel van tucht) aan de p.m. 16 zinnen van 1942 heb verdedigd. Eveneens ontdekten zij, dat uit Alteveer nimmer is doorgegeven mijn uitspraak over de lichtzinnigheid van het spreken van onderstelde wedergeboorte; toch stamde deze uitspraak uit de periode, waaruit Ds B. citeert, en was ze in brochures van den kerkstrijd naar voren gehaald.

De jongste suggestie uit Alteveer komt in de publicatie van een uitlating van mij, die het afkeurt dat de Chr. Geref. Kerk destijds niet eens prater wilde met de Geref. Kerken over hetgeen scheidde Ds B. verzuimt er bij te vertellen, dat dit geschreven werd over een vermijden van alle contact; dat ik het was, die ter synode pleitte voor schriftelijk contact met de Chr. Geref. Kerk, hetgeen de Ridderbos-groep niet wilde (of niet durfde); dat van de Chr. Geref. Kerk niemand ooit ons geschorst heeft, hetgeen bli Ds Boersma's pers- en gebedscommunicanten wel het geval is; en dat ook ik het was, die te Groningen benleitte, contact te nemen met Chr. Geref. Kerk (op elke door haar gewenschte manier) en zelfs met de synodocraten, maar met hen dan voorshands schriftelijk en publiek. We zullen nu eens zien of de Ridderbos-groep ditmaal wel wil of durft. En Ds B. moest maar liever eens afwachten, eer hij verder grootmeester blijkt in het verdoezelen van tertia comparationis.

AANVULLING LIJST „PREEKCONSENT”.

In aansluiting aan onze lijst in het nummer van 18 Mei van „de Reformatie” even het volgende:

Op 11 April '46 werd den heer H. J. de Vries, Zuidhorn (Gr.), A 191, door de classisale vergadering van Groningen preekconsent verleend, na een onderzoek, dat geheel conform de genomen Synodebeslissing is. (v.g. verslag van de classisvergadering „Geref. Kerkblad” 18-5-46).

GARNIZOEN AMERSFOORT.

De synode van de Geref. Kerken (onderh. art. 31 K.O.) heeft de garnizoenskerken opgewekt al het mogelijke te doen om met onze jongens, die in militairen dienst zijn opgeroepen, in contact te komen en te blijven.

Om hieraan te kunnen voldoen verzoekt de kerkeraad v. d. Geref. Kerk (art. 31 K.O.) te Amersfoort ALLE kerkeraden van de vrijgemaakte kerken de militaire adressen van hun jongens, die in garnizoen te Amersfoort liggen, te willen medeelen aan: D. K. W. LABREE, Bernulfusstr. 41, Amersfoort.

RECHTERLIJKE BESLISSING.

Naar wij vernemen heeft het gerechtshof Arnhem den in zake het beheer der kerkelijke goederen van synodocratische zijde te Enschede gestelden eisch afgewezen.

„DE TOON”.

Ds Franke besluit zijn reeks artikelen in Gereformerd Kerkblad R'dam over de vervangingsformule aldus:

Van synodocratische zijde wordt meer dan eens gezegd: zit nu niet te schrijven en te schimpen doch zeg nu eens zakelijk wat u tegen den dogmatischen inhoud van deze verklaring van 1946 hebt. — Welnu, ondergetekende heeft in deze artikelen een serieuze poging gedaan de uitspraak, gelijk ze daar ligt, te ontleden en aan de Schrift en Blijdenis te toetsen. En meerderen hebben dat gedaan. Week aan week geeft „De Reformatie” argumenten en andere bladen eveneens. Gaat men nu op die argumenten in? Tot op heden niet. Men klaagt van synodocratische zijde maar over den toon. Ach die toon! De toon dient daar als bliksemalfleider. Dat is het droevige; het vruchteloze van het debat. In verschillende bladen van onzen kant is er b.v. op gewezen, dat de in de uitspraak van '46 aangevoerde teksten niets bewijzen. Maar tot op heden zwijgt men aan synodocratische zijde in alle talen over die teksten. Is dat zwakte? De onmacht om een niet te verdedigen zaak overleed te houden? Lezer en lezeres, oordeelt u zelf maar.

NAAR KAMPEN!

Elders in dit nummer vinden onze lezers een oproep inzake inauguratie prof. Veenhof. We kunnen daaraan toevoegen, dat een predikantenvergadering wordt gehouden aan den avond van den dag der inauguratie en tevens den volgende dag. Laat onze predikanten zich vrijmaken zooveel zij kunnen; de kerkeraden zullen hen gaarne deputeeren naar de inauguratie, en zoo wordt er weinig tijd verloren.

RONDOM DE BESLISSINGEN ONZER SYNODE.

Over het besluit, volgens hetwelk de „verklaring van 1905” niet meer door de kerken voor haar rekening genomen wordt, schrijft Ds B. A. Bos in Kerkblad Den Haag en omstreken:

De Synode heeft deze beslissing genomen geheel los van een eventuele poging om in gesprek te komen met onze Christel. Gereformeerde broeders. Ze was er zich van bewust dat van zulk eventueel mogelijk gesprek een dergelijke beslissing niet mocht worden afhankelijk gesteld, en al zou er nooit van eenige samenspreking sprake kunnen zijn tussen ons en de Chr. Gereformeerden, dan zou toch dit besluit moeten zijn genomen. Maar achteraf mogen we met groote dankbaarheid constateren, dat met het nemen van deze beslissing ook een der onoverkomelijke bezwaren tot samenspreking, die er bij onze Chr. Geref. Broeders bestonden, is weggenomen.

Er was groote eenparigheid op de Synode. Met algemeene stemmen is dit besluit genomen. Niet alsof het zoo gemakkelijk is geweest. De besprekingen hebben zich over twee dagen uitgestrekt. De wijze van formulering was niet eenvoudig, maar in de zaak waren allen het eens.

Wij zijn nu van 1905 af, en ook van 1942. Heel de uitsprakenreeks van 1942, dat maakwerk, dat alleen is geleverd, omdat men de diplomatie der heeren van de V.U. niet wilde verloochenen, heeft thans opgehouden voor ons iets te betekenen. Wij zijn weer onbelast gereformeerd, kunnen de theologische wetenschap haar volle ontwikkeling laten, en weten dat, indien er dwaling mocht opkomen, wij met hetgeen reeds confessioneel vastgelegd is, haar ter dege kunnen signaleren en veroordeelen.

K. S.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN

„WAT BEZIET ZE”

De Barthiaansche theologen, die onlangs tot de Partij van den Arbeid overgingen, gaven van hun meening rekenschap in een brochure, die zij zelf hadden voorzien van den sprekenden titel: „Wat beziet ze?”

Dezelfde vraag, alleen maar niet door de betrokkenen zelf gesteld zou den titel mogen vormen van een geschrift, dat op naam van ds H. v. d. Brink, missionair predikant te Makassar, maar gefinancierd door vele anderen, bij de uitgeverij Kirchner te Amsterdam verscheen onder den titel: „Een Eisch van Recht”, April 1946. Het boekje, 83 bl., ruim gedrukt, gaat over de „brandende kwestie” van wat men ten onrechte noemt „Indonesië”. Ondertitel is: „De koloniale verhouding als vraagstuk getoetst”.

Dat de keuze van dien ondertitel gerechtvaardigd is uit den inhoud, zou ik niet durven zeggen. Maar een beoordeeling ligt niet in mijn voornemen. Alleen maar de publieke vraag: „wat beziet ze?” Ik kan ze ook zóó stellen: „zijn ze daar ginds — d.w.z. onder de promotoren van dit geschrift — de kluts nu helemaal kwijt?”

Wie de promotoren zijn? Allereerst de auteur natuurlijk. Dan dr J. H. Bavinck, zendingshoogleraar, heusch mede in staat tot het uitwerpen van collega's en zoo vanwege theologische meeningen, die men na de uitwerping vervangt door een andere. O zoo precies met de preciezen. Maar voorts — enfin, dat komt straks wel. En vervolgens: dr F. L. Bakker (Djokja.), ds P. H. van Eijk (Solo),

ds W. Fijn van Draat (Bandoeng), ds R. C. Harder (Wageningen) ds A. G. Honig (Wonosobo), ds F. Jonkhof (Malang), ds D. C. Mulder (Djokja), ds C. v. Nes (Magelang), ds R. W. Popma (Magelang), mej. J. C. Schreuder (Zendelingen inheemse vrouwen), ds Soedarno (Poerbolingo), ds J. Verkuy (Batavia), ds J. M. Vlijm (Poerworedjo), ds H. A. Wiersinga (Leiden). Dr Bavinck geeft een goedkeurend woord ter inleiding; de anderen verklaren met een „wij stemmen in...”, dat ze in groote lijnen er van harte mee eens zijn. Enkele zendingspredikanten — zoo lezen we verder — brachten een bedrag bijeen, om een exemplaar „aan al onze Gereformeerde predikanten” te kunnen toezenden. Het is dus een grootscheepsche actie; we hebben hier niet maar een vlugschrift, waarin zich zoo ereis iemand vergaloppeert. We hebben hier de zendingsmensen der synodocratische kerken bijeen, belevens enkele uitwerpers-experts.

Natuurlijk staan er in dit boekje heel wat goede dingen, zoo b.v. dat het „uitkafferen” van inlanders maar een slecht bedrijf, en het exploiteeren van hen maar zonde is. En heel veel andere dingen meer, die ik als jongetje van nauwelijks tien al van den Kamper Knapenverenigingsleider hoorde. En — want wij bedoelen niets denigtrekends — ook heel veel andere nuttige en serieuze dingen.

Maar een eenigszins volledige behandeling van „de koloniale verhouding als vraagstuk” ontbreekt.

En — want hier begint pas ons bloed in beweging te komen — in de groote kwesties van revolutionair dan wel anti-revolutionair is het boekje heelemaal mis. Niet voor niets hebben wij tegenover den heer Schouten onlangs opgemerkt, dat het er maar raar gaat uit zien voor de A. R. partij juist bij de lieden, die tot nu toe graag vooraan daar stonden en in de kerk zoo'n beetje den grand seigneur uithingen in hun hoogkerkelijke kruistochten tegen de als hoogkerkelijkheid door hen aangeziene principiele verdediging der goederen, waarbij de heer Schouten met ons groot geworden is.

We wijzen op enkele punten.

Daar is vooreerst de verbluffende redeneering, die de revolutionaire principieel gelijk geeft, zoodra ze maar succésvol misbruik weet te maken van de „verlegenheid der wettige overheid. Het droeve revolutionair bedrijf der lieden die in Indië misbruik maakten van de oorlogsomstandigheden, wordt hier goedgepraat — zelfs met een bijbeltekst; en prof. Greijdanus moet voor de zooveelste maal dienst doen om den krommen handel der redeneering goed te praten. Weet u wel, waarom de eisch: „eerst herstel van het Nederlandsche gezag”, voordat men met de menschen van ginds gaat praten, niet met Romeinen 13 kan worden verdedigd? Tenminste volgens dit geschrift? Wel, omdat er in de overgangperiode (de Japanners verlagen, den Nederlanders nog niet terug) een „gezagsvacuüm” was, een periode, waarin het wettig gezag niet functioneerde kon. Er was op 15 Aug. 1945, toen ook de Japansche macht gevallen was, geen „exousia tetagmenè” (d.w.z. geen „gevestigde macht”, geen gezag, „dat een zekere vastigheid verkregen had”, — en kijk, prof. Greijdanus van Kampen dien we wel schorsen en zoo, maar toch ook graag weer gebruiken als we een of ander opvallend meeninkje van ons moeten aannemelijk maken, zegt immers zelf in zijn commentaar op Rom. 13:1, dat er, wil men de overheid eeren, dan ook een zekere „macht” moet zijn, die „een zekere vastigheid moet verkregen hebben” („tetagmenè”). En nu is de zaak voor elkaar: de Nederlandsche regering was niet bij de hand; het gezag, dat vastigheid verkregen had, was niet aanwezig, en dus moeten we Rom. 13 maar laten rusten, als wij de revolutionaire lieden zien grijpen naar de macht. Breng Sookarno, Sjahir en consorten maar gerust buiten het bereik van den bijbel, en buiten den actieradius van Romeinen 13.

Natuurlijk keert in felte dit goedpraten van een revolutie van het zuiverste water door voormalige anti-revolutionairen-naar-begrip een premie uit aan iedereen, die in tijden van verwarring den boel nog verder in de war schopt en zijn wettige overheid voor voldongen feiten plaatst. Vader en moeder zijn niet thuis? Dan mocht broertje Brutaal wel den haas gaan spelen. Als Mussert nu eens geslaagd was in de dagen van den Duitschen aftocht? Er was toen op korten afstand geen gezicht op een „geordende” macht met zekere „vastigheden”. Hij had dus wel mogen beginnen? En zou in dat geval vandaag van al die heeren een brevet gekregen hebben van geenszins naar Romeinen 13 te beoordeelen en te straffen?

Waar gaan we toch heen?

Het is toch immers niet waar, dat er in Indië destijds vast gezag was? Het oorlogsreglement liet zien, waar het zijn „vastigheid” bezittend gezag te dien tijd zetelde. Het was in Londen. Het was er, zeer ter dege.

Maar met zulke redeneeringen als hier ten beste

worden g
werkt de
Maar
den suc
dingen to

De zer
haling v
vraag, of
Oosten s
moreele
sociale
op deze
kennen

Voorzo
zending
dit Woer
menschen
nomische
antwoord
vraag zel
af, indier
standi
palen en
„geheel
veeren.

Het bl
te verkon
wegen op

Maar
de concre
viezen, sy
met het

Het is
zoo iets

Daar is
king inza
Doch e
Geheel

„Trouw”
de „Indie
king ontli
binden m
evange
Ds H. v.

Bavinck
de revolut
len, maar
bij de Pro
Christeng
„een zich

„t waar is
te onthou
ons? Zoo

„voldigd”
als dit z
tie, die

„t Valt n
teeren va
zegt volg
spreking

het tensa
dan ke
meer een
die geheel
over gez
Wurth de

veilig in
die onwe
classis De
eens zich

mogen, h
wordt he
in dit ge

ning van
Gods ge
hier heel

in de ver
ons dan

„niet in d
van het g
het gez

woorden:
alleen te s
is: stuur

formulier
en laat d
gische se

revolutie
op, neem
dat geen

kwestie is
dan deze
kinderen

doen hou
Haagsche
rezen der

propen la
een boekje
van Barke

is R. C. Harder (nosobo), ds F. r (Djokja), ds ma (Magelang), heemse vrou- ds J. Verkuy (edjo), ds H. A. eeft een goed- deren verklaren it ze in groote nkele zendinga- — brachten een in al onze Gere- toezenden. Het we hebben hier zich zoo ereis ler de zendinga- ken bijeen, be-

boekje heel wat afferen" van in- het exploiteeren d andere dingen welijks tien al geleader hoorde enigcreeds — serieuze dingen. ehandeling van stuk" ontbreekt. oed in beweging van revolu- tional mis. Niet a heer Schouten r raar gaat uit e lieden, die tot a en in de kerk lthigen in hun e als hoogkerke- pplee verdedi- r Schouten met

de redeneering, jk geeft, zodra weet te maken overheid. Het den die in Indië omstandigheden, een bijbeltekst; zooveelste maal andel der rede- vel, waarom de et Neder- at men met de niet met Ro- Tenminste vol- n de overgangs- Nederlanders " was, een perit- functioneeren ook de Japan- usia tetagmen" een gezag, "dat ad", — en kijk, we wel schoren r gebruiken als je van ons moe- ers zelf in zijn er, wil men de a „macht" moet ghaid moet gmenes"). En nu dsche regering, dat vastigheid en dus moeten wij de revolutio- macht. Breng ar gerust buiten den actieradus

draten van een door voormalige a premie uit aan ng den boel nog vettige overheid der en moeder proertje Brutaal fuusert nu eens n Duitschen af- und geen gezicht zekere „vastig- ginnen? En zou eeren een brevet ar Romeinen 13

dat er in Indië greglement liet bezittend gezag onden. Het was hier ten beste

worden gegeven, heeft Van der Vaart Smit óók ge- werkt destijds.

Maar dit merkwaardig boekje — een premie op den succesvollen Bandiet, geeft nog erger dingen te hooren.

De zending, aldus het geschrift, in een aan- haling van Prof. Dr H. Kraemer, staat voor de vraag, of zij zich in de huidige constellatie van het Oosten als geheelonthouder kan gedragen in de morele en geestelijke belangen, die telkens in de sociale en economische conflicten betrokken zijn. En op deze vraag antwoordt het boekje beslist ont- kennend.

Voorzover daarmee bedoeld mocht zijn, dat de zending het Woord Gods te prediken heeft, en dat dit Woord zelf beginselen stelt voor het volle menschenleven, ook het politieke en sociale en economische, zal men van onze zijde geen ontkennend antwoord verwachten. Maar wij wijzen dan in de vraag zelve de woorden „in de huidige constellatie" af, indien daarmee bedoeld mocht zijn, dat de om- standigheden het zijn, die hier de houding be- palen en den overgang van de houding van den „geheelonthouder" tot de andere hebben te moti- veeren.

Het blijft dus de taak der zending, Gods Woord te verkondigen, en voor die verkondiging zelf al- wegen open te houden, of te doen openbreken.

Maar daar vloeit dan ook uit voort, dat zij op de concrete situatie nimmer ingrijpen mag met ad- viezen, sympathiebetuigingen, of propaganda, welke met het Woord Gods in flagranten strijd zijn.

Het is nu juist ons bezwaar, dat in dit geschrift zoo iets wel degelijk geschiedt.

Daar is allereerst de hierboven besproken opmer- king inzake het buiten-werking-stellen van Rom. 13.

Doch er is meer.

Geheel in den stijl van Ds J. Verkuy, die blijken „Trouw" een interview met een persman had over de „Indische" kwestie; en aan dit blad de opmer- king ontlokte, dat zijn inzichten niet zich lieten ver- binden met de leus, die tegen de revolutie he- evangelie stelt, wordt ook in het boekje van Ds H. v. d. Brink met al zijn propagatoren van Bavinck af tot Wiersinga toe, nagelaten tegenover de revolutie het evangelie te stellen. Geen beginselen, maar feiten vormen het uitgangspunt. „Zoo- wel bij de Protestantsche als bij de Roomsche Katholieke Christengemeenschap zien wij" — zoo heet het — „een zich volledig stellen achter de Republiek". Of 't waar is, weten we niet; we zullen 't echter dienen te onthouden. Maar ook al is het zoo, wat zegt het ons? Zouden diezelfde gemeenschappen niet even „volledig" (!) zich stellen achter het Koninkrijk, als dit zich weer gelden deed? Was het revolu- tie, die gepleegd werd daar in Ned. Oost Indië? 't Valt nog al mee met de noodzaak van het han- teeren van dit harde woord. Want „terecht" (!) zegt volgens dit boekje Ds D. Tromp: In de be- spreking van wezen en werkelijkheid van gezag gaat het tenslotte om iets, dat wij meer erkennen- dan kennen; ons „kennen" van het gezag i- meer een „afasten", een beschrijven van die geheimzinnige erkenning. Moet Bavinck nu over gezag preeken, en naast hem Brillenburg Wurth de ethiek doceeren? Ik noem dat vak niet veilig in een college, waar Bavinck een stem heeft die onweersproken blijft. En Ds Feenstra, die in de classis Den Haag niet examineeren mag, moet maar eens zich afvragen, wie het zijn die het daar w- mogen, b.v. over het vijfde gebod, — misschien wordt het hem eindelijk toch nog te bar. Gezag is in dit geschrift maar een kwestie van erken- ning van reële macht, niet van een kennen van Gods geopenbaarde Woord blijkaar. Alles staat hier heel gracieus op zijn kop. „De acute crisis in de verhouding Nederland-Indonesië (sic) brengt ons dan ook" — zoo gaat het betoog verder — „niet in de eerste plaats in aanraking met de vraag van het gezag als zodanig, doch met de vraag, wie het gezag zullen uitoefenen". Met andere woorden: tegenover de revolutie is het Evangelie alleen te stellen, zolang er geen vuilje aan de lucht is; stuur in dien tijd maar dominees met de drie formulieren, met artikel 36 en Zondag 39 naar Indië en laat dan Bavinck maar hogere eenheids-theolo- gische scholen creëren. Maar is er een concrete revolutie, berg dan dat evangelie op dit punt maar op, neem uw uitgangspunt in de feiten en erken- dat geen kennen doch erkennen de primaire kwestie is. Het positiefisme kan 't niet beter zeggen dan deze heeren, die u de kerk uitwerpen als ge- kinderen niet voor wedergeboren wilt houden er- doen houden. Ds Wiersinga komt in actie als 't Haagsche heeren telegraferen: Schilder erkent het gezag der synode niet! Maar als Soekarno on- dproppen komt, dan propageert die zelfde Wiersinga een boekje, met zulke gezags-theorieën. O telegram van Barkey-Wolf.....

En was er in Indië zooiets als collaboratie? Meneer, die „lag" in Indië, pardon, in Indonesië, wezenlijk anders dan in Nederland! Het staat er! Zoo kan men altijd zich in bochten wringen. Zijn soms de normen ginds ook al anders? En het landoorlogsreglement, ondertekend door Koningin Wilhelmina, gold dat voor Indië, ja of neen? Hebben wij ons hier laten gevangen zetten en onze mannen zien vermoorden, om na den oorlog dit te hooren van Bavinck en van Wiersinga, en van prominenten uit de „gereformeerde" zending? En gaat een geest der verblindende door hun gelederen: een oordeel over hun kerk, die over het gezag der synodes (!) processen opent, en het gezag van Koningin Wilhelmina door het slijk laat sleuren, e- met één pennestreek de confessie in dezen op zij zet.

En dan die Soekarno! Martelaar (!) van ons koloniale systeem! Symbool van het koloniale on- recht! En dan Sjahrir, die in de Engelsche pers communistische taal spreekt! Hier is hij een figuur, waarvoor wij God moeten danken; een man van groote gaven als leider en politicus, hoewel hij „heel reël" tot een gezagsapparaat behoort, dat het bestaande als zodanig „niet erkent". Maar „erkennen" is immers ook zoo'n „geheim- zinnige" kwestie? En het „kennen" zal Sjahrir van deze gereformeerde zendingsmannen vast niet- leeren; wij hebben dat niet te wachten van de man- nen, aan wier uitzending ook wij destijds hebben bijgedragen en die ons nog al eens kwamen vertel- len, dat de kerk getuigen moest tegenover heel de wereld. Wij zien wat er van dit getuigen terecht komt, nu 't meenens wordt. Hier is een der eerste producten na de opening van 't zendingscentrum...

Hoe benauwend is dat positivistisch geredeneer. Een revolutie? Neen: wij zijn in de impasse — zoo lezen we. Dat woord gebruikt men altijd, als men niet naar de normen vragen wil: bepaalde synodes doen zoo en politieke utilitiërs ook. Mèt het opduiken van dat woord „impasse" hebben de revolutionairen het pleit in beginsel reeds gewon- nen. Wij dachten zooveen niet aan de hervormde synode, doch de auteur doet het wel. Met instem- ming (!) citeert hij haar, als zij er op wijst, dat een enkelvoudig rechtlijnig spreken en een kort aangebonden handelen naar welke zijde ook verboden zijn; of als zij zegt, dat in tijden, als Indië doorleefde, de functie der overheid schijnt „opgeschort" te zijn; wij weten reeds, dat volgens dit geschrift in zoo'n geval Romeinen 13 uitgescha- keld is. Ook hier weer een redeneeren niet uit be- ginselen, doch uit brutale feiten. Niet uit het Woord, doch uit het positum.

De A.R. partij weet wat zij inzake Indië van deze heeren heeft te wachten. Voorzover zij opkwam voor het gezag, ook in Indië, vindt zij dit geschrift tegenover zich. De leiding der A.R. partij in deze- wordt hier gediskwalificeerd, als — nu word- het wel heel fraai — „in strijd met de meest principieele beginselen van 't Evan- gelie". Nu staat alles wèr op zijn kop, maar 't gra- cieuze is ditmaal afwezig. Hoe kunnen wie zoo spre- ken nog het Evangelie (tegenover de revolutie staande) noemen? Wat in het „rechtsbewust- zijn" der bevolking steun vindt, heet hier daar door moreel gerechtvaardigd. Ja, dat komt er van als men gewend geraakt is aan gemeene-gratie- theoremen ter zake van algemeene Geesteswerking, algemeen rechtsbewustzijn, en zoo voort.

Maar met die zelfde redeneering heeft Hitler zich- gerechtvaardigd (99 %!), en zal eens de Antichrist zich autoriseeren. Christus is nooit gerechtvaardigd uit eenig rechtsbewustzijn.

De paar dwazen-om-Christus'-wil, die straks nor- overgebleven zijn, als de Antichrist daar is, zullen dan zich het verschil tusschen revolutie en refor- matie herinneren, en voor zichzelf er aan vasthou- den. Maar gezegend nu reeds het volk, dat zegge- kan: den koning van Hispanje heb ik ALTYD ge- eerd. Altijd, ook zonder een vacuum, waarin zijn gezag opgeschort en voor mij revolutionair, daarmee het hek van den dam genomen was.

Het vliegt achteruit bij de gereformeerden van ginds.

K. S.

BIJ UW KOMST.

Wanneer Gij straks tot ons zult

[wederkomen.

en ons met hunk'ring immer wachtend vindt, zal 't herfstlicht dan vergrijsen rond de

[bomen.

of wiiven nog de halmen in de wind?

Ik weet, dat al wat nauwlijks is ontloken, zich dan tot rijpen plotseling ontvouwt. En al wat welig reeds was uitgebroken, zijn bloeisel tot in eeuwigheid behoudt.

En 't kille graf zal niet meer toebehoren wat voor de felle stormen was gewicht. Maar wat gebroken lag en scheen verloren zal eind'loos bloeien voor Uw aangezicht.

opstel over de vriendschap gezegd, dat vriendschap ontstaat door het ervaren van een gelijk lot.

Hij neemt dan het voorbeeld van paarden, die uit dezelfde ruif eten. Of het voorbeeld geslaagd was, valt, zoo gauw het over menschen gaat, misschien te betwijfelen. Aan de- zelfde ruif ontstaat meer dan eens geweldige nijd.

Maar er is een ander voorbeeld: het lijdens naast elkander onder eenzelfde vijand kan de menschen dichter bij elkan- der brengen; er kan, hoewel de beginselen verschillen, meer- dere persoonlijke waardeering komen.

En dan dreigt hier voor den belijder van Christus in on- zen door de beginselen der revolutie voortgedreven tijd zeker een groot gevaar. Dit n.l. om Vinet te volgen, inplaats van Calvijn.

Vinet zei toch: het komt allereerst op den ernst aan, waarmee gij een beginsel volgt. Calvijn echter oordeelde, naar de Schrift, dat het allereerst aankomt op het beginsel, dat ons heet gegrepen.

Het bleek mij dan ook aanstonds, dat de vrijzinnige gees- ten ondanks alle persoonlijke waardeering, bleven, die zij waren. Zij bereden zelfs met veel zwier, al hun oude stok- paardjes. Niets geleerd en niets vergeten — het waren niet alleen de Pourbons, wien dit overkwam.

Men oordeelde eigenlijk, dat wij later, na de bevrijding, elkan- der nu gevonden hebbend, in alles goed konden samen- gaan.

Het zou een blij huwelijk van beginselen worden. Als in het bekende liedje van: Kaatje ben je boven, ja mevrouw — Ik wil je wat beloven.

Allerlei ingrediënten, en dan: doe dat in een keteltje, en roer het met een lepelje, o, wat zal dat lekker zijn.

Dadelijk na de bevrijding leek het ook wel, alsof som- mige jongeren onder ons waren aangestoken door die ge- dachte, zij het dan beperkt tot allen, die Christelijk nationaal wilden zijn.

Alsof de kinderen der echte Reformatie niet hadden doen zien, door Gods genade, dat zij alleen het echt nationale leven, dat de vrijheid waarlijk kent, konden bouwen. Zoo leerde Groen het ons, als hij niet opbedd met telkens weer te vermanen, dat alleen de beginselen der reformatie onze natie in den gouden tijd hadden gebouwd en dat daarin al- leen de waarborg ligt voor de handhaving der constitutionele goederen.

De kinderen der Revolutie hebben waardeering voor den persoon en zijn vrijheid vervangen door het „eerbiedigen van beginselen".

En dat zou het nationale feest zijn, dat wij nu straks ook gingen vieren.

Alles zou nieuw worden in ons goede vaderland. Die oude Staten-Generaal vertegenwoordigden ons goede volk niet meer.

Het moest alles „nieuw bloed" zijn; nieuwe menschen, die den tijd verstaan. Al goed, al goed — Ik zal die historie niet weer ophalen.

De stembus heeft nu gesproken en het blijkt nu wel, dat er niets veranderd is, zij het dan wel vergerd.

Is het niet zoo?

Wij zien nu wel de leegheid der leuze van de Nederland- sche volksgemeenschap, vrucht der verbeeldingskracht van mannen als Schermerhorn en de zijnen, en klagen er niet over, dat de partij van den arbeid feitelijk een nederlaag leed.

Maar denk! wij nu aan de dwaasheid, waarmee gere- geerd werd, en hadden wij er op gehoopt, dat ons volk dit zoude hebben ingezien, dan stelt de uitslag van den stembus- strijd wel teleur.

Tel maar op:

De partij van den arbeid haalde toch 29 zetels en de com- munist verkreeg er tien. En de Roomsche katholieke volks- partij heeft haar kracht behouden, zeker niet het minst door veel te beloven, wat een zeker soort van lieden in vreugd doet leven. En zoo kom ik tot meer dan zeventig procent van ons volk, die zich verbeeldt in een tijd van groote ver- arming aan ons allen, in het bijzonder dan aan de „arbeiders", een verkeerde bestaan te kunnen schenken, aan hetwelk eigenlijk niets meer ontbreekt, wat wij maar kunnen begeeren.

Die tien communisten bewijzen weer de waarheid, dat de girodijn den jacobijn wekt. Laten wij maar doorgaan als nu, — en dat aantal wordt voortdurend grooter.

Het stemt tot dankbaarheid dat de antirevolutionaire partij haar oude sterkte weer verkreeg, dertien zetels.

Wij mogen dankbaar zijn, al verloren wij er vier.

Men zegt nu naar ik las: daar ging de franje; de libe- ralen, die Colijn stemden in '37, verlieten ons weer. Men doet dan, alsof wij daar blij mee mogen zijn. Zeker mag dit het geval zijn, als wij die vier extra-zetels indertijd won- nen door vervaging van onzen beginselstrijd.

Maar zijn wij oprecht, als wij het verlies toejuichen?

Waarvoor maakten wij dan die groote actie met plaatjes en praatjes, als het ons niet ook om die „franje" te doen ware?

GRONINGER BRIEVEN

Amice frater,

In Buchenwald hadden wij, evenals later ook in andere kampen van dien aard, geregeld samenkomsten van mannen, die te voren in den publieken kamp der beginselen een goede plaats hadden ingenomen en menigmaal fel tegenover elkan- der hadden gestaan.

Nu zouden wij samenspreken, niet over het verleden, maar over de toekomst; hoe ons volk na de bevrijding weer op te richten uit den druk. Matthias Claudius heeft in een